

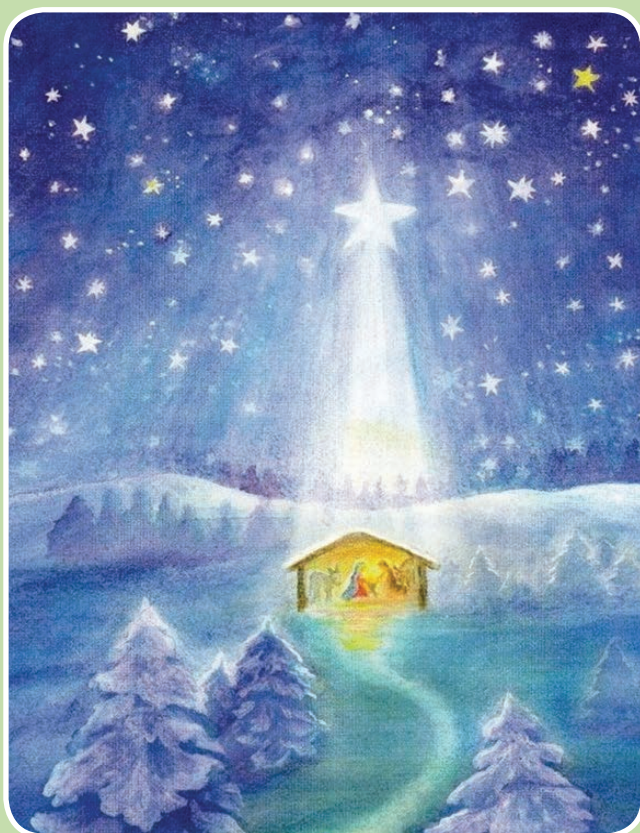

't Kleurenbos

vrijeschool voor basisonderwijs

Kerst - Drie Koningen

Jaarfeestenboekje

Kerstmis, het feest van de verheugenis

't Kleurenbos
vrijeschool voor basisonderwijs

Inhoudsopgave

Jaarfeestenboekje

KERSTMIS	4
Kerstspel	
Maria die zoude naar Bethlehem gaan...	
ACHTERGROND KERSTMIS	7
De herdertjes lagen bij nachte...	
DE KERSTTIJD	10
DRIE KONINGEN	11
DE KERSTBOOM EN HET KERSTSTALLETJE	14

KERSTMIS

Kerstmis, de dag van de winterzonnnewende en de geboortedag van Jezus.

De kaarsen bij dit feest symboliseren het goddelijke licht dat door de geboorte van het Kerstkind op aarde is gekomen. Toch is het niet altijd zo geweest dat op de avond van 24 december Kerstmis werd gevierd.

De 24e december is namelijk ook verbonden met het verhaal van Adam en Eva. Op deze dag aten zij de verboden vrucht en werden zij door God uit het paradijs verjaagd. Met de geboorte van Zijn Zoon wilde God de mensen een nieuwe kans geven. Daarom wordt Jezus ook wel eens de tweede Adam genoemd. Hij maakte het de mensen weer mogelijk het paradijs binnen te gaan. Hij leerde hen om te gaan met de kennis van goed en kwaad, door vanuit liefde te handelen.

Het is een oer-verhaal, met oerbeelden. De moeder maakt ruimte voor het kind. De vader geeft het vorm. Het kind zelf is zichtbaar, tastbaar geworden licht. "Uit de hemelboog ten neergedaald". Tot op dat moment waren hemel en aarde en dus ook God en mensen gescheiden. Met de geboorte van het Jezuskind kwam het goddelijke op aarde in een mens. De weg naar inzicht en begrip daarvan is lang en moeizaam. "Hoe ver?", vraagt de oude herder Chrispijn in het Kerstspel. "Tot ge d'r bent!", roepen de anderen. Want is niet de weg tot Christus voor ieder mens verschillend? En dan soms lijkt het zo dichtbij te zijn...

De geboorte van het kindje Jezus, het Christuskind, is voor ons een symbool van

het licht dat te midden van de diepste duisternis verschijnt. Een lichtend nieuw leven komt op aarde op het moment dat de natuur het meest dood lijkt. Dit symbool reikt ons een hoopgevende gedachte aan.

"Donker wordt de aarde
Duister ooveral
Maar ons hart bewaarde
Licht dat blijven zal
Dat het hielden brande
Lichten mag heel ver
Dan zal eens de aarde
Worden tot een ster!"

Lena Struik

Kerstspel

In de verdonkerde klassen, in de krans waar elke week weer een lichtje meer ging branden en in de verhalen en liederen leven de kinderen gedurende de Advent naar Kerstmis toe. Bij het Kerstspel nemen de kinderen de beelden in zich op van het Jezuskind, waar een toverachtige glans vanuit gaat, in de kribbe van Bethlehem met daar omheen gegroepeerd de mensheid: Jozef en Maria, de herders, de koningen en daaromheen ook hardvochtige herbergiers en voor de grotere kinderen ook de zwarte daden van Herodes.

Op vrijwel alle vrije scholen wordt de geboorte van het Jezuskind jaarlijks op het toneel gebracht in het Oberurfer Kerstspel. Als je er voor open staat kunnen de beelden van het Kerstspel je helpen om inhoud te geven aan de Kersttijd. Ieder jaar opnieuw kun je voor jezelf een nieuw accent erin ontdekken door het beeld op je in te laten werken (bij kinderen gebeurt dat onbewust) en bewust te zoeken naar de betekenis van de personages in het licht van Kerstmis. Door het niet alleen te zien als een uitbeelding van een

historische gebeurtenis: de geboorte van het Jezuskind, maar door bewustzijn te krijgen voor het beeld Kerstmis: in ieder mens wil het goddelijke kind geboren worden om in de wereld werkzaam te kunnen zijn. Aan het begin van het Kerstspel verzamelt de Sterrenzanger de Kompanij en spoort hen aan zich goed te laten horen. Vervolgens begroet hij met hen alles om hen heen. Van “de kruidekens tot het blad”, Jozef, Maria en het kind en de aanwezige gemeenschap. De Sterrenzanger begroet met de Kompanij

alles en iedereen om hen uit te nodigen zich te “verheugen”. De Engel is de boodschapper van de geestelijke wereld. Jozef en Maria vertegenwoordigen het mannelijk en het vrouwelijke. Met uiterst sobere middelen wordt de tocht van Jozef en Maria uitgebeeld. Bij de waarden is de vraag of er plaats is in de herberg. Ze zijn alleen belust op materiële zaken en is de derde waarde de goede waard doordat hij ze een stal aanbiedt? In de stal laat de Engel de ster neerdalen boven Maria, die de armen omhoog strekt en zo het kind uit/van de geestelijke wereld ontvangt. Jozef beleeft deze geboorte slapend mee. Er is geen pop; het kind moet men zich voorstellen. De herders zijn zeer eenvoudige aardse lieden in hun natuurverbondenheid merken zij als eerste de boodschap van de Engel. Als zij de boodschap begrijpen, kost het hun weinig moeite om van hun armoedje nog iets te offeren...

“Maria die zoude naar Bethlehem gaan
Kerstavond voor de noene
Sint Jozef zoud’ al met haar gaan
Om haar gezelschap te hoeden

Het hageld’ en sneeuwde en ‘t was er zo koud
De rijm lag op de daken
Sint-Jozef die tegen Maria sprak
Och Here wat zullen wij maken

Maria die zeide: Ik ben er zo moe
Laat ons een weinig rusten
Laat ons een weinig verdergaan
Aan een huizeke zullen wij rusten

Zij kwamen een weinig verder gegaan
Tot aan een boereschure
‘t Is daar waar Heer Jesu geboren was
Daar sloten noch vensters noch deuren

Dat kleine kind weende, Maria zong
Gods engelen uit de tronen
Zij kwamen tezamen nedergedaald
Zij kwamen Maria kronen”

*Vlaams kerstlied uit Kortrijk 18de eeuw
Melodie uit Het preeel der gheestelijke melodie, 1609*

ACHTERGROND KERSTMIS

Kerstmis, feest van de geboorte van een goddelijk kind, Jezus. Er zijn echter twee evangeliën die de geboorte van Jezus beschrijven, het Lucasevangelie en het Mattheusevangelie.

Het Lucasevangelie vertelt het verhaal over Jozef en Maria op weg van Nazareth naar Bethlehem, waar het goddelijke kind geboren wordt. De geboorte vond plaats in een eenvoudige stal. Aan de herders, die die nacht op het veld de wacht hielden over hun schapen, verscheen een engelenkoor dat zong. Een ster wees hen vervolgens de weg naar de stal waar zij het kind vonden. In doeken gewikkeld en liggend in een kribbe en omgeven door een hemels licht. Het is een poëtische en lieflijk verhaal waarin alles doorstraald lijkt van licht. Er wordt niet gesproken over een eventuele kindermoord. Sterker nog, na acht dagen volgt, zoals gebruikelijk was toen, in de tempel de besnijdenis van het jongetje. In het openbaar dus, voor de ogen van een ieder die het wilde zien. Daarna aanvaarden Jozef en Maria de terugtocht naar Nazareth.

Het Mattheusevangelie daarentegen herbergt voornaamheid, spanning en dramatiek. Voornaamheid door het bezoek en het offer van de Drie Koningen, spanning en dramatiek door de dreiging van Herodes om het kind te laten doden. Jozef en Maria die hierdoor zelfs naar Egypte vluchten. De toon is zwaar en plechtig, met steeds die dreiging van Herodes als een donkere schaduw over de geboorte van het kindje.

Nog opmerkelijker worden de verschillen als blijkt dat het kindje bij Mattheus geboren wordt in een huis en niet in een stal zoals bij Lucas. Tevens lijken de stambomen in beide evangeliën totaal niet op elkaar. Ja, de vader en moeder heten allebei Jozef en Maria, maar daarmee houdt de gelijkenis ook op. Er is maar een conclusie mogelijk: er bestaan twee verschillende Jezuskinderen!

Rudolf Steiner heeft als eerste in het openbaar licht geworden op het wezen van de beide Jezuskinderen. De Jezus uit het Mattheusevangelie is volgens hem een zeer oude ziel, die al vele incarnaties heeft doorgemaakt en die Zarathoestra, de wijze leraar en leider der mensheid is geweest. Het Jezuskindje uit het Lucasevangelie daarentegen belichaamt daarentegen een ziel die nog nooit eerder op aarde was verschenen. Het was de langst achtergehouden ziel, de meest zuivere en van schoonheid en liefde vervulde ziel die er ooit was geweest. Het was louter licht wat in de kribbe in Bethlehem geboren werd, begeleid door engelenscharen en vol liefde nagekeken door hem die op zijn dertigste jaar, tijdens de doop in de Jordaan, op (in) hem neer zou dalen; Christus zelf. Deze hogere Adem wordt

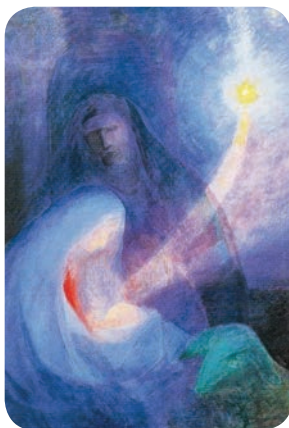
deze ziel wel eens genoemd, om uit te drukken dat deze nog de reinheid en onschuld had van voor de zondeval.

Beide kinderen groeien op in de stad n azareth. Het Mattheuskind is een paar jaar ouder dan het Lucaskind (wat ook de reden is dat deze laatste niet geleden heeft onder de kindermoord van Herodes). Het Mattheuskind, dat vier broers en twee zussen heeft, kenmerkt zich door zijn uiterlijke wijsheid en helderheid, zijn wakker bewustzijn.

Het Lucaskind, zonder broers en zussen, is nog helemaal omgeven door een hemelse wolk, hij beschikt over een ongelooflijk rijk en zuiver innerlijk leven, welke hem wat minder op de buitenwereld gericht doet zijn. De twee kinderen kennen elkaar, heel goed zelfs. Ze trekken veel met elkaar op. Er is sprake van een lotsverbondenheid.

Als de Jezus uit het Lucasevangelie twaalf jaar oud is (op het paasfeest in Jeruzalem) blijkt hij drie dagen zoek te zijn. Als Jozef en Maria hem na lang zoeken eindelijk weer vinden, in de tempel herkennen ze hem niet. Hij, de dromer, doet theologen aldaar versteld staan van zijn wijsheid. Er had zich iets aangrijpends afgespeeld. Het Mattheuskind had namelijk zijn “ik” aan het Lucaskind geschonken en zichzelf daarmee geofferd. Het zo zuivere en ontvankelijke zielewezen van de Lucasjongen nam het

van zoveel wijsheid vervulde “ik” van de oude wijze ziel in zich op. En zo kwamen de beide Jezuskinderen tot één samen. De Jezusjongen uit het Mattheusevangelie kwijnt na dit gebeuren snel weg en sterft spoedig. De overgebleven Jezus “nam toe in wijsheid en grootte en genader bij God en de mensen”. Hij is het die uiteindelijk door Johannes de Doper in de Jordaan gedoopt werd en daarna als Christus door het land zal trekken.

terug naar het Kerstfeest nu. wat heeft het feest ons te vertellen wanneer we bovenstaande gegevens erbij betrekken?

Kerstmis. Twee polen der mensheid komen tot elkaar. De grootste zuiverheid en schoonheid die ooit op aarde kwam, verenigt zich met de diepste en rijkste innerlijke wijsheid die ooit een aardemens heeft

opgedaan. De hemelse reinheid voegt zich bij pure en rijke aardse diepte.

Wanneer we weten dat het Lucaskind op 24 december is geboren en het Mattheuskind op 6 januari; de dag van het driekoningenfeest, dan is die tijd daartussen werkelijk een uitsparing in de tijd. Een tijd van hemels licht, verlopend naar aardse wijsheid. De dertien heilige nachten wordt deze periode genoemd. Zij omvat werkelijk alles, het begin en het einde, de hele mensheidsgeschiedenis. Een tijd louter vol innerlijkheid en diepte.

De piek is wel een christelijke verwijzing, namelijk naar de ster die de drie koningen leidde.

De lichtjes in de Kerstboom waren oorspronkelijk natuurlijk kaarsen. De heidenen hadden een joelkaars waarmee de geboorte van de zon werd geëerd en aangespoord de natuur te verwarmen. Het christendom transformeerde dit naar de geboorte van het kind Jezus dat het licht in de wereld bracht. Men zag zelfs een verband tussen de kaars en de ster van Betlehem. De kaarsen in de Kerstboom versterken daarmee dus de symboliek van de verlossing.

De Kerstboom in het Kerstspel op de vrije scholen heeft geen ballen en slingers. Alleen 30 papieren rode rozen en 3 witte rozen bovenin de boom en kaarsjes/lichtjes. De rode rozen staan voor de eerste 30 jaar van Jezus op aarde en witte rozen voor de laatste jaren van zijn leven toen hij als Christus op aarde

zijn werk deed.

Tegenwoordig lijkt de Kerstboom meer een adventsboom geworden. In veel huizen staat de boom al direct na of zelfs voor Sinterklaas. Met Kerst is er dan weinig meer aan en moet hij maar weer gauw verdwijnen. We kunnen de Kerstboom weer nieuw leven inblazen door hem vlak voor Kerst te versieren en te proberen terug te houden door de lichtjes uit te laten tot Kerstavond, dan is het lichtfeest! Dan kan de boom ook blijven staan tot Driekoningen, dus gedurende de echte Kersttijd. Voor kinderen wordt het feest

dan meer beleefbaar. Ook de stal kan gedurende de adventstijd worden opgebouwd. Jozef en Maria op weg naar de stal, elke dag een stapje verder. Op Kerstavond mag het Jezuskindje in de kribbe gelegd worden en de herder erbij. De Driekoningen arriveren dan ook echt pas op 6 januari.

“Wij wensen jullie hele fijne feestdagen
en een voorspoedig nieuw jaar”

DE KERSTBOOM EN HET KERSTSTALLETJE

Een beeld dat onlosmakelijk met Kerstmis is verbonden is de Kerstboom. De Kerstboom voert terug naar een voorchristelijk, ook wel `heidens` vruchtbaarheids-symbool. De boom was in het verleden bij vrijwel alle volkeren een uitermate geschikt symbool voor de vruchtbaarheid en de bron van alle levenskracht (levensboom).

Zowel de Romeinen als de Germanen kenden goddelijke eigenschappen toe aan natuurelementen zoals bomen. Bomen waren een verbinding tussen het aardse en het goddelijke. Binnen deze boomcultus trad één boom hoe langer hoe meer op de voorgrond; de altijd groene den. Een boom die de kracht bezat om voortdurend groen te blijven, duidde er volgens de Germanen op dat de boomgeesten deze bomen nooit verlieten. Niet groenblijvende bomen werden in de winter versierd om de terugkeer van de boomgeesten te bespoedigen, zodat bomen opnieuw vruchten en bladeren zouden dragen. Door de bomen te versieren met appels, noten, geschilderde stenen of gekleurde stoffen linten hoopte men de boomgeesten terug te lokken. Ook werden bomen vereerd door ze te versieren met goud, zilver, afbeeldingen van zon, maan en sterren en door offers te brengen zoals bloemenslingers.

De Kerstboom heeft weinig met Christus te maken, vandaar ook dat het lange tijd door de kerk verguisd is geweest als heidens symbool. Net als andere heidense gebruiken is ook de boomverering gekerstend. Zo verwees de driehoekige vorm naar de Heilige Drie-eenheid en was

de boom een symbool voor de boom van kennis van goed en kwaad waar Eva haar appel van plukte. De Kerstboom herinnert ons ook aan de levensboom uit het paradijs waarvan men de vruchten van het leven kon plukken. Bij de heidenen was het traditie om tijdens bijzondere feestdagen een boom uit het heilige bos te halen en in het midden van het dorp te plaatsen. Dit gebruik is pas in de 16e eeuw heringevoerd; eerst alleen op marktplaatsen, daarna in de huizen van de gegoede burgerij. Pas sinds de twee wereldoorlogen worden Kerstbomen in bijna alle huizen geplaatst.

De Kerstballen zijn het resultaat van een wedstrijd 'wie de grootste glazen bal kan blazen' in de 17de eeuw. De glazen ballen werden in deur- en vensteropeningen gehangen en men schreef er magische krachten aan toe. Ze werden 'geestballen' genoemd, daar ze door hun weerkaatsende eigenschappen de boze geesten uit de huizen konden weren. Als de geest langs de ballen probeerde te komen, zou hij zichzelf in het glas weerkaatsen en het hazenpad kiezen. De glazen ballen werden steeds kleiner en lichter en konden in de boom gehangen worden waar ze een vervanger waren voor de oorspronkelijke appels.

De zesde januari is dus naast het feest van Driekoningen de geboortedag van Christus. Is dit toevallig? Niet als je bedenkt dat de wijzen uit het Oosten in feite zieners waren die in de

ster die ze aanschouwden het grote licht van de ziel van Christus herkenden, zoals hij geboren werd tijdens de doop in de Jordaan. Epifanie betekent ‘verschijning’. Het woord vindt zijn oorsprong in het Griekse epiphaino; ‘verschijnen’. De ster die de koningen hadden gezien was niet zichtbaar aan de uiterlijk waarneembare sterrenhemel. De belangrijkste sterrenconstellaties vormden als het ware een profetische verwijzing naar de belangrijke gebeurtenis, waarop de ingewijden in alle grote culturen wachtten. De drie koningen volgden als het ware hun innerlijk licht (de ster), om het helder licht (de belangrijke gebeurtenis; de geboorte van Jezus) te vinden.

Het driekoningenfeest gaat dan ook gepaard met een ontwaken, een opstaan en op weg gaan, het nieuwe tegemoet. Deze toekomst, het volgen van de innerlijke ster die ons uiteindelijk tot Christus zal brengen, dát is onze bestemming. Dat vertelt ons de zesde januari. Het wordende in ons opnemen, ruimte schepenen voor het bewustzijnslicht dat in ons groeien wil. zo reiken de dertien heilige nachten tussen Kerstavond en Drieko-

ningen ons een diep geheim aan. Het geheim van de ontwikkeling van de mensheid, alsmede van ieder mens persoonlijk. Het licht dat eerst van buitenaf op onze aarde neerdaalde

en ons van de duisternis verlost, zullen we met vallen en opstaan moeten omvormen tot een licht dat volbewust in onszelf gaat branden.

En dan op 6 januari komen ons de drie wijze koningen tegemoet met hun rijke geschenken: goud, wierook en mirre. Het is daar waar we ons beseffen waar het om gaat: tot hier toe werden we gedragen door een stroom van licht en warmte.

Nu moeten we zelf “dragere” worden. We hebben ontvangen wat in oneindige goedheid aan de wereld geschonken is. Nu moeten we proberen zelf “schenkers” te worden, zelf te leren geven, en ook te weten wat je geeft en hoe je geeft, zoals de drie wijze koningen uit het Oosten.

We kunnen, net als de drie koningen, met onze (in ontwikkeling zijnde) gaven van kennis, hartewarmte en vaardigheden (het denk-, gevoels-, en wilsgebied) omringen tot ze volgroeid zijn en in de wereld op eigen benen kunnen staan. Ben ik als de koningen, bereid te doen wat mijn innerlijke stem opdraagt? Volg ik de drang naar macht, of handel ik in dienst van wat in hogere zin het “goede” heet?

deerden de stand van de sterren en de loop van de planeten. Uit de stand van die hemellichamen meenden zij aanwijzingen op het spoor te kunnen komen met betrekking tot de toekomst van mens en wereld. In die zin waren de wijzen uit het oosten ook geleerden, wetenschappers in die tijd.

Volgens het verhaal brachten de drie wijzen geschenken mee: goud, wierook en mirre. Op Driekoningen dag placht men met gewijd krijt het nieuwe jaar te schrijven op de deuren, met daaronder 3 grote letters. C-M-B. Dat was de afkorting van een latijnse zegenspreuk: 'Christus Mansionem Benedicat' ofwel 'Christus zegene deze woning'. In de loop van de achtste eeuw zijn daaruit in de volksmond de namen van de drie koningen ontstaan; Caspar, Melchior en Balthasar.

in nog later tijden worden de wijzen - waarschijnlijk onder invloed van bepaalde teksten uit het Oude Testament – koningen genoemd.

Balthasar is de oudste koning met de blauwe mantel. Hij schenkt het kindje wierook, symbool voor het zuivere voelen, ten teken dat Jezus zou worden geëerd.

Melchior is de middelste koning met de rode mantel. Hij schenkt het kindje rood goud, het symbool voor het zuivere denken, ten teken dat hij de Koning der Koningen zou zijn.

Kaspar is de jongste koning met de donkere huid en de groene mantel. Hij schenkt het kindje mirre, symbool voor het zuivere willen, een parfum dat wordt gebruikt bij het balsemen van de doden en daarmee vooruitwijst naar Jezus' kruisdood.

voornemen, dat we vol beloftes zijn, alsof we schoon schip maken en ons naar een nieuw soort ideaal laten toetrekken. Hoe kan dit? De laatste van de dertien heilige nachten is die van vijf op zes januari. Dit is de laatste dag in een cyclus. Deze dag zal dus iets van onze uiteindelijke bestemming in zich dragen. Vanaf oud en nieuw tot de zesde januari vormt zodoende de

DRIE KONINGEN

Driekoningen wordt gevierd op 6 januari. Op deze datum breekt de epifaniëntijd aan welke 40 dagen duurt; tot 2 februari, de dag waarop we Maria Lichtmis vieren.

Het vieren van drie koningen is het oudste feest van alle jaarfeesten. Met de zesde januari is echter iets bijzonders aan de hand, het is namelijk een dubbele herdenkingsdag. In het oosten werd in de eerste eeuw van onze jaartelling op deze dag de geboortedag van Jezus uit het Mattheusevangelie gevierd. Dertig jaar na zijn geboorte werd Jezus uit het Lucasevangelie op de zesde januari door Johannes de Doper gedoopt in de Jordaan. Door deze doop werd de mens Jezus tot Christus, dat wil zeggen, toen daalde Christus neer in het lichaam van Jezus. Johannes was bij deze doop getuige van de eigenlijke geboorte van Christus. Want 'De hemel ging open en Johannes zag de Geest van God als een duif op hem neerkomen. En uit de hemel klonk een stem: "Hij is mijn enige zoon, de man naar mijn hart". De neerdalende

lange weg tussen het heden en die uiteindelijke bestemming.

zo kunnen we de dertien heilige nachten zien als een periode van rust en bezinning, om terug te kijken op het jaar dat achter ons ligt en de innerlijke kracht te verzamelen om optimistisch aan een nieuw jaar te beginnen.

duif is het beeld dat gebruikt wordt voor deze gebeurtenis.

Driekoningen is het feest dat herinnert aan de reis van de wijze mannen uit het oosten. Zij hadden volgens de Bijbel een ster zien opgaan, die zij volgden, en die hen leidde naar de plek waar het kindje Jezus was. 'Driekoningen' is de traditionele benaming voor de wijzen uit het oosten. Mattheus noemt hen 'magiërs', wij zouden zeggen: 'astrologen'. Zij bestu-

DE KERSTTIJD

Met de Kersttijd wordt de periode aangeduid van Kerstavond tot en met Driekoningen. De Kersttijd omvat daarmee een periode van dertien nachten tussen 24 december en 6 januari. Ze verbinden het oude jaar met het nieuwe en het Kerstfeest met het feest van Driekoningen.

De tijd vóór Kerstmis is een louteringstijd, daarna kunnen we de geboorte van het Kerstkind op aarde ervaren. Dit wordt naar oud gebruik gevierd in de nacht van 24 op 25 december: Stille nacht. t ijdens de Kerstdagen verblijven we geheel bij de lichtende geboorte van het Kerstkind. We zijn zelf een beetje verlicht, een beetje opgetild uit de dagelijkse werkelijkheid. Verlost ook van de duisternis, getuige al het kaarslicht om ons heen. Met stilzwijgen en ontzag herdenken we hetgeen tweeduizend jaar geleden heeft plaatsgevonden. Zo is Kerstmis, zoals we dat de eerste dagen viëren, vooral een herdenkingsfeest, een diepgewortelde herinnering uit een ver verleden. We verplaatsen onze aandacht naar de tijd van toen, zetten een Kerststal in onze huiskamer met de herders, de os en de ezel en centraal daarin Jozef, Maria en het kindje in de kribbe. We beleven de dagen haast in een roes van eerbied, vrede en aanbidding voor hem die daar geboren is. Deze inkeer en terugkeer naar het verleden blijven de dagen hierna doorwerken, maar ze veranderen van toon en onderwerp. Hoe dichterbij we bij oud en nieuw komen, des te meer verdwijnt het religieuze aspect. De mensen, aangespoord door de media, gaan vooral de

wereldse zaken herdenken. Talloze jaaroverzichten worden op ons losgelaten. Persoonlijk gaan we na wat we zelf zoal in het afgelopen jaar gepresteerd hebben. De herdenking van het innerlijke licht verwordt zo in de laatste dagen van het jaar tot een overzicht van onze uiterlijke verworvenheden.

Dan volgt, na de zevende heilige nacht, oud en nieuw. Hier wordt de scheidslijn tussen verleden en toekomst getrokken. Het oude is achtergelaten, het nieuwe en onbekende liggen in het verschiet. De toekomst, het nieuwe jaar, wat zal die ons brengen?

De scheidslijn – oud en nieuw – vormt het heden waarin we leven. In ruimere zin leven we altijd op het moment van oud en nieuw, op de scherpe rand tussen verleden en toekomst. Vandaar dat we oud en nieuw ook zo intens beleven, ieder op zijn eigen manier, we beleven er onze huidige situatie in.

Het verre verleden kennen we: dat was de geboorte van het grote licht tweeduizend jaar geleden. Daarna volgde het geleidelijk vergeten van de betekenis van deze geboorte en onze gerichtheid op meer materiële zaken. We weten ook - dat constateren we bij onszelf - dat we de eerste dagen van januari van alles

“De herdertjes lagen bij nachte
Zij lagen bij nacht in het veld
Zij hielden vol trouwe de wacht
Zij hadden hun schaapjes geteld
Daar hoorden zij d’engelen zingen
Hun liederen, vloeiend en klaar
De herders naar Bethlehem gingen
t’ Liep tegen het nieuwe jaar

Toen zij er te Bethlehem kwamen
Daar schoten drie stralen dooreen:
Een straal van omhoog zij vernamen
Een straal uit het kribje beneën
Toen vlamd’ er een straal uit hun ogen
En viel op het Kindeke teer
Zij stonden tot schreiens bewogen
En knielden bij Jezus neer

Maria die bloosde van weelde
Van ootmoed en lief’lijke vreugd
De goede Sint-Jozef hij streelde
Het kindje der menschen geneucht
De herders bevalen ter weiden
Hun schaapjes aan d’Engelschaar
Wij kunnen van ‘t kribje niet scheiden
Wij wachten het nieuwe jaar

Ach, Kindje, ach, Kindje, dat heden
In ‘t need’rige stalletje kwaamt
Ach, laat ons Uw paden betreden
Want gij hebt de wereld beschaamd
Gij komt om de wereld te winnen
De machtigste vijand te slaan
De kracht Uwer liefde van binnen
Kan wereld noch hel weerstaan”

*Tekst en melodie uit: Oude en nieuwe kerstliederen,
door Jos. en Lamb. Alberdingk Thijm, 1852*

